

Referātu pieteikumi konferencei „Via Scientiarum” (2017)

Nr.p.k.	Pieteikuma iesūtītājs	Augstskola	Referāta temats	Anotācija
1.	Zane France	Ventspils Augstskola	Power Relations in Interpreting	Interpreting is an activity that takes place not in an ideal neutral side but in real social and political situations with parties who have vested interests in the production and reception of texts across linguistic and cultural boundaries. Interpreting is not simply a process of faithful reproduction but invariably involves deliberate acts of selection, construction and omission. It is linked to issues of cultural dominance, assertion and resistance – in short, to power. The paper will give an insight into a variety of power plays between the actors involved emphasising the fact that the role of an interpreter is closely connected with the issue of power as interpreters often function as double agents caught between two camps. Interpreters create an image of the original. It can be very different from the truth as the interpreters can distort and manipulate reality, considering the constraints typical of the cultures to which they belong.
2.	Tamar Kamkamidze	Das Programm für Erziehungs- und Bildungswissenschaften /DaF, Iv. Javakhishvili Staatliche Universität Tbilissi, Georgien	Authentische Arzt-Patient-Gespräche: Spezifische Schwierigkeiten der Datenerhebung und ihrer Verschriftlichung	
3.	Solvita Štekerhofa	Ventspils Augstskola	17. un 18. gadsimta plakāti un patenti kā krimināltiesību terminu avoti	17. gadsimtā bez reliģiska satura tekstiem latviešu valodā sastopami arī pirmie zināmie tiesību akti latviešu valodā. Pirmais latviešu juridiskās valodas avots ir Linaudēju statūti (1640), kurus, iespējams, kā norāda Jānis Straubergs, tulkojis linaudēju amata rakstvedis Mārtiņš Baķītis. 17. gadsimta beigās un 18. gadsimta sākumā latviešu valodā tiek

				<p>publicēti gandrīz 20 dažādi patenti jeb likumu izvilkumi. Patentes (lat. <i>patentes litterae</i>, atklāti ziņojumi), senāk arī Latvijā izplatīts nosaukums plakātiem vai apkārtrakstiem, ar ko izsludināja valdības pavēles un likumus. Ar krimināltiesību terminoloģiju saistāmi vien trīs tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā “Sodu likums pret to bērnu mušīnāšanu” (1684), “Savādi kara tiesas likumi” (1696) un “Patents pret zādzībām un laupīšanām Rīgā un apkārtnē” (1707). Pētījumā aplūkotos likumu tulkojumus veikuši vācu izcelsmes tulkotāji, kas, kā rasta Eiženija Peile, ir saistāms ar to, ka vācu mācītāji tika uzskatīti par labākiem valodas pratējiem, tāpēc līdz pat 19. gadsimta 90. gadu sākumam likumu tulkošanai pieaicināja tieši mācītājus.</p>
4.	Vita Balama	Ventspils Augstskola	Semantic Accommodation of Culture-Related Lexical Units	<p>Culture-related lexical units have been investigated for a long time. The semantic accommodation of the lexical units are viewed from different angles thus for clearer distinction, understanding and appropriate use in translation the following issues have to be taken into account: language convergence, geographical diffusion, mutual accommodation, and to certain extent also koineization. The paper discusses language levels which may cause convergence regarding culture differences. The impact of geographical positioning of the culture phenomena denoted by culture-related lexical units proves the common and different in lexical unit accommodation semantically both in the source text and in the target text. The given semantic analysis of the culture-related lexical units provides the basis for mutual accommodation of the lexical units. Arguable is the notion of koineization of the culture-related lexical units. This issue still needs further research as the Collins Dictionary of English Language (on-line version) only recently has suggested it as the new word.</p>
5.	Agnieszka Skwarek	Uniwersytet Wrocławski, Instytut	Pausen als prosodisches Ausdrucksmittel im	<p>Das Thema des Vortrags sind Pausen in der Wissenschaftskommunikation. Als Genre wurden aus dem Bereich</p>

		Filologii Germańskieĵ, Polen	Polnischen, Deutschen und Italienisch	Philologie akademische Expertenvorträge gewählt. Das analysierte Material stammt aus dem Korpus, das im Rahmen des internationalen „GeWiss“-Projektes in den Jahren 2008-2011 gesammelt wurde. Die Grundlage für die Analyse bilden die drei Audio-Aufnahmen. Aus dem Korpus wurden 38 phonetische Beispielaussagen für den deutschen Muttersprachler, 28 für den polnischen Muttersprachler und 29 für den italienischen Muttersprachler exzerpiert. Der Ausgangspunkt für die Analyse ist die Einteilung der im Korpus festgestellten Pausen in funktionsbedingte Typen. In der Arbeit wurden insgesamt 706 Pausen erkannt. Die Beispielaussagen beinhalten die Phänomene aus dem prosodischen Manifestationsbereich der Sprache. Die Analyse dient zur Veranschaulichung der angedeuteten Problematik.
6.	Aleksandra Płochocka	Uniwersytet Wrocławski, Instytut Filologii Germańskieĵ, Polen	Fokusakzent als prosodisches Ausdrucksmittel im Deutschen, Italienischen und Polnischen	Das Thema des Vortrags ist Fokusakzent in den gesprochenen Wissenschaftstexten. Das analysierte Material besteht aus Expertenvorträgen und basiert auf italienischen, deutschen und polnischen Aufnahmen, die aus dem Korpus stammen, das im Rahmen des internationalen „GeWiss“ – Projekts gesammelt wurde. Das Wesen der Arbeit ist Erforschung der Fokusakzente aus der quantitativen, qualitativen, funktionalen und topografischen Perspektive, wobei Fokusrealisierung in drei Sprachen besonders beachtet wird.
7.	Jūlija Zālīte	Latvijas Universitāte	„Turn-taking“ konstrukcijas vācu un latviešu televīzijas politisko diskusiju raidījumos	Vai visi cilvēki uzsāk vienādi savu runāto tekstu? Vai tomēr pastāv kultūru atšķirības mutvārdu tekstos, kas izpaužas televīzijas politisko diskusiju raidījumos? Šajā referātā ar etnometodoloģiskās sarunu analīzes metodes palīdzību tiks meklētas atbildes uz tādiem jautājumiem: Ar kādiem vārdiem diskusijas dalībnieks aizstāv savas tiesības uzsākt runu? Cik bieži veidojas sinhrona runāšana? Tāpat tiks parādītas citas līdzības un atšķirības, kas pastāv latviešu un vācu runātāju maiņas sistēmā.

				<p>Lai izvērtētu „turn-taking” konstrukcijas, tika analizēti divi latviešu un divi vācu politiskie televīzijas raidījumi: „Kas notiek Latvijā?”, „Sastrēgumstunda”, „Hartaberfair”, „Maybritt Illner” (kopā 322 minūtes videomateriāla). Videomateriāls tika pilnībā transkribēts.</p> <p>Priekšstats par runātāju maiņas sistēmas kategorijām ir nepieciešams verbālās komunikācijas izvērtēšanai gan Latvijā, gan Vācijā. Tāpēc šī referāta nolūks ir ne tikai ieskatīties, kas šajā virzienā paveikts vācu un latviešu valodniecībā, bet arī iezīmēt, kādi uzdevumi perspektīvā vēl risināmi.</p>
8.	Lauma Šime	Latvijas Universitāte	Japāņu valodas partikulas NO (\mathcal{D}) gramatizēšanās un degramatizēšanās	<p>Partikulai <i>no</i> mūsdienu japāņu valodā ir vairākas funkcijas. Lai noteiktu, vai japāņu valodā ir viena partikula ar vairākām funkcijām vai arī daudzas homonīmiskas partikulas, tiek pētīta partikulas etimoloģija, tādējādi šis ir diahronisks pētījums par japāņu valodas partikulas <i>no</i> funkcijām. Partikulas funkciju attīstību un pārmaiņas raksturo vairāki procesi, bet viens no galvenajiem ir gramatizēšanās – valodas vienības pāreja no leksiskās sistēmas gramatiskajā sistēmā. No senās japāņu valodas 8. gs. līdz mūsdienu japāņu valodai partikula <i>no</i> ir ne tikai gramatizējusies, bet arī degramatizējusies. Tā kā gramatika ir vienota sistēma, jaunu funkciju veidošanos ietekmē arī citu vārdšķiru gramatizēšanās. Referātā tiek aplūkota gramatizēšanās un degramatizēšanās teorija, un tās kontekstā vairākas partikulas funkcijas, ko valodas attīstības gaitā skārusi gramatizēšanās vai degramatizēšanās – ģenitīva funkcija, adnominalizēšanas funkcija, palīgteikuma subjekta norādīšana, vietniekvārda funkcija un nominalizēšana.</p>
9.	Inga Laizāne, Inga Znotiņa	Liepājas Universitāte	Otrās baltu valodas apguve Latvijas un Lietuvas augstākās izglītības iestādēs	<p>Mūsdienu pastāv divas baltu valodas – latviešu un lietuviešu valoda, kas ir savstarpēji tuvi radniecīgas, un vienas valodas pratējiem otra valoda ir samērā viegli apgūstama. Sociolingvistikas pētnieki un speciālisti uzsver otrās baltu valodas apguves nozīmīgumu, taču trūkst informācijas par to, kur un kādā apjomā otrā baltu valoda tiek</p>

				<p>mācīta. Šī referāta mērķis ir sniegt pārskatu par otrās baltu valodas apguvi augstākās izglītības iestādēs Latvijā un Lietuvā pēdējo desmit gadu laikā (no 2007. līdz 2016. gadam). Pašreizējās tendences liecina, ka interese par otrās baltu valodas apguvi samazinās. Otrās baltu valodas kurss tradicionāli visbiežāk ir ticis pasniegts filoloģijas studentiem, un studējošo skaita izmaiņas šajos virzienos, kā arī izmaiņas programmu struktūrā ietekmē otrās baltu valodas mācīšanu.</p>
10.	Solveiga Liepa	Daugavpils Universitāte	The Way from Conceptual through Pictorial to Multimodal Metaphor.	<p>Despite the fact that, since the publication of Lakoff and Johnson's <i>Metaphors We Live By</i> in 1980, CMT seems to have been the central theory for metaphor studies, various scholars have challenged the theory. Charles Forceville (1996, 2007, 2008, and 2009a, b) is one of the scholars to expand the scope of CMT. The scholar highlights the importance of looking at metaphors in different media by criticizing CMT of its focus on exclusively linguistic evidence for the existence of conceptual metaphor (Forceville, 2008). He argues that all possible manifestations of metaphor should be studied in order to avoid risk of misinterpretation. The shift of the trend towards multimodality is marked by Forceville's discussion about pictorial metaphors.</p> <p>The report is aimed at defining the concepts of pictorial and multimodal metaphor within advertising discourse.</p>
11.	Aļona Zālīte	Ventspils Augstskola/Liepājas Universitāte	Plašsaziņas līdzekļu loma aizguvumu pārvešanā latviešu valodā 20. gs. beigās un 21. gs. sākumā	<p>Starpkultūru mijiedarbības un valodu kontaktu mēroga pieaugums un intensitāte ir viena no mūsdienu sabiedrības attīstības raksturīgākajām pazīmēm. Tās izvirza ne vien valodniekiem, bet arī valodas lietotājiem daudz problēmu, kas skar ne vien lingvistiskus, bet arī ar komunikāciju, kulturoloģiju un citām jomām saistītus aspektus.</p> <p>Latviešu valodu visās tās attīstības posmos ietekmējušas citas valodas, un šādas ietekmes ir raksturīgas arī daudzām citām</p>

				<p>valodām. Īpaša loma valodas attīstībā un arī valodas papildināšanā ar svešcilmes vārdiem ir plašsaziņas līdzekļiem, jo tiem ir raksturīga plaša aptvere un auditorija, kā arī dinamiskā informācijas izplatīšana. Raksts ir veltīts aktuāliem latviešu valodas leksikas internacionalizācijas jautājumiem 20. gs beigās un 21. gs. sākumā. Valodas pārmaiņu jautājumi tiek analizēti uz sabiedrībā notiekošo transformāciju fona, ņemot vērā valodas attīstības iekšējos faktoros.</p>
12.	Tatjana Kunde	Latvijas Universitāte	Verb Noun Collocations in Second Language Writing Performance	<p>A growing body of research indicates that the use of lexical relations such as collocations in second and foreign language learning can be related to the level of language proficiency. Therefore, the present study investigates the relationship between English language learners' control of verb-noun collocations and the holistic quality of their writing performance. The purpose of the study is to discuss the level of opacity of verb-noun collocations as a criterial feature in the assessment of writing performance. A corpus of essays produced by Year 12 students as part of the Latvian state examination in the English language is used in the study to evaluate the extent to which control of restricted collocations can help discriminate between the B1-C1 language levels outlined by the Common European Framework of Reference (CEFR) and collect relevant validity evidence.</p>
13.	Baiba Egle	Ventspils Augstskola/Liepājas Universitāte	Adīšanas tematisko jomu identificēšana, uzskaitē, ieceres un perspektīva	<p>Adīšanas joma ir ļoti plaša un nozīmīga kultūras daļa, par kuru no lingvistiskā viedokļa kopumā rakstīts maz un par tēmu sadalījumu un iespējamiem specifiskiem jēdzieniem latviešu valodā līdz šim nav pētījumu. Tematisko jomu identificēšanai jāsāk ar adīšanas rokasgrāmatām un jānosaka svarīgākās kategorijas, piemēram, adījuma uzsākšanas un nobeiguma veidi. Šajā kategorijā vien angļu valodā eksistē vairāk kā 200, bet latviešu valodā tikai daži. Iegūtais materiāls jāsystematizē tabulas formā un jāsniedz iespējamie tulkojuma varianti jēdzienam no angļu valodas latviešu valodā. Šādi</p>

				<p>rikojoties iespējams uzskaitīt svarīgākos jēdzienus un izveidot apjomīgu pārskatu par adīšanas tematiskajām jomām.</p>
14.	Inese Veisbuka	Liepājas Universitāte/Ventspils Augstskola	Deiktiskie vārdi Artura Rembo dzejprozas krājumā „Illuminācijas”	Deiktiskie vārdi ir vārdi, kuru referenci nosaka, balstoties uz runas situāciju: runātāju, adresātu, runas brīdi un vietu. Franču dzejnieka Artura Rembo dzejprozas krājums „Illuminācijas” nesniedz ne personāžu, ne priekšmetu, ne vietu precizējumus, apgrūtinot teksta izpratni gan tulkotājam, gan lasītājam. Bieži deiktiskie vārdi atrodas tekstu sākumā un attiecas uz virsrakstu vai arī attiecas uz elementiem tālākā tekstā. Ar deiktiskajiem vārdiem Arturs Rembo savos noslēpumainajos tekstos rada klātbūtnes efektu, bet konteksts meklējams vai nu biogrāfijā, vai intertekstā.
15.	Sigita Ignatjeva	Liepājas Universitāte/Ventspils Augstskola	Dažādu laikmetu valodas un stilu tulkošanas problēmu risinājumi Dž. Džoisa romāna “Uliss” krievu tulkojumā	Referātā pievērsta uzmanība stilistikas jautājumiem tulkošanā. Analizēti tulkošanas problēmu risinājumi Džeimsa Džoisa romāna “Uliss” 14. nodaļas tulkojumā krievu valodā (tulkotāji Sergejs Horužijs un Viktors Hinkis). Tulkotājam jāatveido dažādu laika periodu valoda, dažādu autoru individuālo stilu imitācijas. S. Horužijs ir aprakstījis savu pieeju šī stilistiski daudzveidīgā teksta tulkošanā – paraugam izmantoti atbilstošā laika krievu teksti un ņemts vērā vecvārdu skaits attiecīgajā avotteksta fragmentā. Referātā analizēts, kā tulkojumā realizēta šī pieeja, kā vērtējama tulkojuma kvalitāte, ņemot to vērā.
16.	Aiga Veckalne	Ventspils Augstskola/Liepājas Universitāte	Literatūrzinātnieka Georga Mackova ieguldījums čehu un slovāku īpašvārdu atveides principu izveidē	Literatūrzinātnieks Georgs Mackovs (1926–1963) ir vairāk zināms kā literatūras sakaru pētnieks, taču tieši viņš 20. gadsimta 60. gadu sākumā piedalījās LPSR Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūta Valodas prakses grupas (vadītāja T. Porīte) veidoto vārdnīcveida biļetenu “Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu valodā” sērijas izveidē, un 1961. gadā sagatavoja norādījumus par čehu un slovāku īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā (2. biļetenu). Lai gan G. Mackova izstrādātajos norādījumos ir sastopamas kļūdas

				<p>un nekonsekvence un vērojama pārāk liela krievu valodas ietekme, lielākā daļa šo ieteikumu ir pareiza, un līdz šim tas ir vienīgais un vispilnīgākais čehu un slovāku īpašvārdu atveides norādījumu izdevums.</p> <p>Referātā tiks apskatīts G. Mackova devums čehu un slovāku īpašvārdu atveides principu izveidē un norādījumu par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā otrā biļetena vēsture.</p>
17.	Astrīda Vucāne	Laulības tematiskās leksikas atspoguļojums 18. gs. tekstos		<p>Referāta mērķis ir aplūkot laulības tematisko leksiku 18. gs. tekstos, lai noskaidrotu, kā šā laikposma teksti atspoguļo attiecīgo tematisko leksiku un cik lielā mērā var runāt par tās attīstību. Referātā aplūkoti biežāk izmantotie vārdi un vārdu savienojumi, kas analizēti arī kā liecības par tā laika sabiedrības attieksmi pret laulībām kopumā. Pētījumā izmantoti 18. gs. teksti (galvenokārt seno tekstu korpusā „Senie” atrodami 18. gs. teksti, kā arī šā laikposma periodika, proti, „Latviska Gada Grāmata”).</p>
18.	Artūrs Viļums	Ventspils Augstskola/Liepājas Universitāte	Linguistic Issues in Communication of EU Law Enforcement	<p>The concept of the area of freedom, security and justice within the internal borders of the EU anticipates, among others, prevention of and combating crime. In order to maintain the safety objective, the law enforcement authorities are developing common actions among the Member States and this cooperation is executed through the direct involvement of the European Police Office, i.e., Europol.</p> <p>The <i>lingua franca</i> for the communication is the English language. However, in order to ensure a more effective professional communication among specialists in the EU, a joint terminological data base should be established as well.</p> <p>For a possibility to determine the wide usage of linguistic means to describe crime, the empirical source of the present paper are notices of most wanted persons within the EU, disclosed by the competent authorities of the Member States for a public</p>

				consideration in the Europol's web page, developed especially for this task. The aim of the paper is to determine the variety of such linguistic means, and also Europol's role and possibilities to coordinate terminology usage, since Europol operates as central informative hub for tackling the crime.
19.	Justīne Kuzņecova	Ventspils Augstskola/Liepājas Universitāte	Terminu <i>spekulācija</i> un <i>spekulants</i> vēsturiskā attīstība un to lietojums mūsdienās	<p>Pirms 2010. gada Maksātnespējas likuma pieņemšanas Latvijas Kredītņēmēju apvienība skaidrības iegūšanai Latvijas Komercbanku asociācijai, Valsts prezidenta kancelejai un parādu piedzinējiem pieprasīja skaidrojumus terminiem <i>spekulācija</i> un <i>spekulants</i>. Lai gan ekonomikas terminu vārdnīcās ir pieejamas šo terminu definīcijas, nereti to izmantošanā ir vērojama nekonsekvenca un pat starp nozares speciālistiem ir jaušama neizpratne par to patieso nozīmi. Nereti termini izmantoti ar krāpniecību saistītā kontekstā, dažkārt neoficiālā saziņā <i>spekulants</i> tiek minēts arī ar nozīmi <i>krāpnieks</i>.</p> <p>Pirmais vārda <i>spekulācija</i> skaidrojums vārdnīcās ir rodams svešvārdu vārdnīcā, kas pievienota laikraksta "Baltijas Vēstnesis" 1875. g. 23. numuram "Sveši vārdi, kas latviešu grāmatās un laikrakstos jo bieži atronās, un viņu tulkojums", proti, <i>špekula3ija - domašchana, aprehķinašchana; gaidamas pelņas aprehķenajums</i>. Laika gaitā spekulanta pamata mērķis, t.i. riskanta mantiska rakstura iedzīvošanās, nav mainījusies, tomēr ir arī vērojamas atkāpes no termina sākotnējās nozīmes, kas, iespējams, ir saistāmas ar attiecīgajam laikam aktuālajām spekulanta darbībām un par šo darbību izdarīšanu paredzētajiem sodiem. Īpaši plašu lietojumu gan oficiālā, gan ikdienas saziņā termins <i>spekulants</i> ieguva laikā, kad Latvija atradās PSRS sastāvā. Arī šodien tiesību aktos un ikdienas saziņā termini <i>spekulācija</i> un <i>spekulants</i> tiek lietoti vairākās nozīmēs.</p>